Karol Wein a spol., mechanická tkáčovňa v Kežmarku 1882-1948 (1962)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Reference code	SK_1561_24544	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Karol Wein a spol., mechanická tkáčovňa v Kežmarku	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1882-1948 (1962)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	1,40 b. m. (8 škatúľ spisového materiálu z rokov 1882 – 1947 a 1 ks Album zamestnancov Weinovej továrne z rokov 1882 – 1907)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Karol Wein a spol., mechanická tkáčovňa v Kežmarku	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Podnikateľ Karol Wein založil v roku 1882 v Starej Ľubovni menšiu ľanovú tkáčovňu. Pretože tkáčovňa dobre prosperovala, Karol Wein ju v roku 1884 premiestnil do Kežmarku. Kežmarok bol v tom čase obchodným centrom horného Spiša a poskytoval pre rozvoj lepšie podmienky ako Stará Ľubovňa. V roku 1885 založil Karol Wein komanditnú spoločnosť pod názvom Karol Wein a spol., prvá spišská mechanická tkáčovňa Kežmarok, ktorá podstatne rozšírila a zmodernizovala malú tkáčovňu, premiestnenú zo Starej Ľubovne. Pred prvou svetovou	Dejiny správy pôvodcu

		vojnou pracovalo v továrni 500 stálych robotníkov. Okrem nich zamestnávala továreň asi 500 domácich tkáčov, najmä z okolitých obcí a 300 domácich robotníčok - najmä krajčírok a vyšívačiek. V roku 1904 bola vybudovaná kotolňa. V roku 1910 bola tkáčovňa rozšírená o 50 tkáčskych stavov. V roku 1911 bola dokončená nová hydroelektráreň. V roku 1913 bola vybudovaná bieliareň a farbiareň. Tkáčovňa sa rozprestierala na ploche 3600 m^2 a bola vybavená 400 mechanickými tkáčskymi stavmi. Vyrábalo sa pre domáci trh a pre export do cudziny a to hlavne do Švédska, Francúzska, Veľkej Británie, Egypta a do Ameriky. Ľanárska továreň Karola Weina a spol. spracúvala väčšinou surovinu domáceho pôvodu a vyrábala najmä čisto ľanové výrobky: damašky, obrusy, servítky, uteráky, utierky, posteľnú bielizeň, kanafas, biele plátno, plachty, hygienické spišské plienky, kúpacie osušky, látky na lehátka, vreckovky, plátno na montérky, vrecoviny, látky na plecniaky a hotové šité plecniaky. Vojnová konjunktúra počas prvej svetovej vojny, ktorá spočívala na veľkých vojenských objednávkach, vyžadovala zvýšenie výroby, takže počas prvej svetovej vojny sa zvýšil počet stálych robotníkov asi na 900 osôb. Po prvej svetovej vojne v roku 1919 nastala kríza ľanárskeho priemyslu na Slovensku. Táto kríza neušetrila ani firmu Karol Wein a spol., ktorá čiastočne demontovala tkáčovňu a demontované stroje odviezla do Budafoku v Maďarsku, kde mal Wein ďalšiu továreň. Niektoré továrenské objekty boli prenajaté vojsku, ktoré ich používalo na sklady. Robotníci boli postupne z práce prepúšťaní a ich počet klesol na 200 osôb. K čiastočnému zvýšeniu výroby došlo tesne pred druhou svetovou vojnou v dôsledku väčších vojenských objednávok. V roku 1938 bolo ťažisko ľanárskeho priemyslu v ČSR - české pohraničie - mníchovskou zradou pričlenené k hitlerovskému Nemecku. Továrne pričlenené do Nemecka prestali dodávať svoje výrobky na Slovensko, následkom čoho na Slovensku stúpol dopyt po ľanovom tovare. Túto konjuktúru využila firma Karol Wein a spol. a vybudovala trepáreň, ktorú v roku 1941 dala do prevádzky. Na ďalšie spracovanie bolo vlákno zasielané do Pradiarne v Trutnove, pretože v tom čase nebola na Slovensku žiadna pradiareň ľanu. V rokoch 1938-1945 firma Karol Wein a spol. neexportovala výrobky do cudziny. Vyrábala najviac pre vojenské účely a pre domáci trh. V decembri 1944 na príkaz nemeckého vojenského velenia robilo riaditeľstvo v závode prípravy na odvezenie hotových výrobkov a strojového zariadenia. Podarilo sa im	

		odviezť hotové výrobky v hodnote l 627 720 Kčs. Výroba bola začiatkom januára 1945 zastavená a majitelia továrne evakuovali. Dňa 28. januára 1945 bolo mesto Kežmarok oslobodené sovietskou armádou. Výbuchom mostu neďaleko továrne bola čiastočne poškodená aj továrenská budova, ale už na ôsmy deň bola výroba obnovená. Dňa 20. júla 1945 uvalilo Povereníctvo SNR v Košiciach na továreň národnú správu. Dňa 28. júna 1947 bola továreň bývalej firmy Karol Wein a spol. znárodnená a bola včlenená do Slovenských bavlnárskych závodov v Ružomberku. Rozhodnutím ministra priemyslu zo dňa 26. júla 1948 č. 1. IV/1-260379/1948 bol zriadený samostatný národný podnik pod názvom Ľanokonop, ľanárske a konopárske závody so sídlom v Kežmarku.	
3.2.3.	Archival history	Archívny fond *Karol Wein a spol., mechanická tkáčovňa v Kežmarku* vznikol z činnosti podniku: Wein Károly és társai mech. Lenszövögyar Késmark 1882 - 1918; Karol Wein a spol. Kežmarok 1918 – 1945; Karol Wein a spol. pod národnou správou Kežmarok 1946 – 1948. Ku správe registratúry sa nezachovali žiadne dokumenty a smernice a keďže sa fond zachoval len zlomkovito, nie je možné zistiť, aká bola správa registratúry u pôvodcu.	Dejiny archívneho fondu
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	Fond bol do Štátneho oblastného archívu v Levoči prijatý 22. 8. 1988 na základe Dohody medzi Štátnym oblastným archívom v Levoči a národným podnikom Tatraľan Kežmarok o prevzatí do svojej správy časti podnikového archívu pod č. prír. 868. Do Štátneho archívu v Prešove, pracovisko Archív Poprad bol fond prijatý na základe Delimitačného protokolu č. SAPO3-2016/006338-003 z 27. októbra 2016 medzi Štátnym archívom v Prešove, špecializovaným pracoviskom Spišský archív v Levoči a pracoviskom Archív Poprad.	Spôsoby získavania archívnych prírastkov
3.3.1.	Scope and content	V archívnom fonde sa nachádza archívny materiál, ktorý sa využíva hlavne ku štúdiu hospodárskej situácie mesta Kežmarok od konca 19. storočia a k štúdiu rozvoja textilného priemyslu na Spiši. Jeho súčasťou sú písomnosti z rokov 1885 – 1948 (8 škatúľ), vzorkové kalkulácie tkanín z rokov 1895 – 1914 (2 fascikle) a jeden album bývalých zamestnancov z rokov 1882 – 1907, ktorý vyhotovili pre Karola Weina pri 25. výročí založenia podniku. Z fondu Karol Wein a spol. sa zachovali iba zlomky, ktoré sa po oslobodení našli na povalách, skladoch a rôznych oddeleniach. Osud ostatného materiálu nie je známy. S najväčšou pravdepodobnosťou bol odvezený bývalými majiteľmi alebo zničený vojnovými udalosťami. Časť archívneho materiálu bola zničená povodňou 28. júna 1958, kedy bol písomný materiál odplavený. Písomnosti, ktoré sa	Obsah a rozsah archívneho fondu

		podarilo zachrániť, boli očistené a usporiadané.	
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Vyraďovanie previedol podnikový archivár Štefan Jóni v roku 1956. O vyradení je len poznámka v spise o fonde. Dokumenty o vyraďovaní sa nezachovali, takže nie je zrejmé, čo bolo vyradené.	Vyraďovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Fond je uzavretý a prírastky sa neočakávajú.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Spisy vo fonde neboli signované, nezachovali sa registratúrne ani archívne pomôcky. Nemohlo sa tak zachovať úplne jeho pôvodné usporiadanie. Fond usporiadal podnikový archivár Štefan Jóni podľa informácií právneho oddelenia a sekretariátu podniku do týchto skupín: 1. Vedenie 1885 - 1924 2. Zamestnanci 1902 - 1918 3. Účtovníctvo 1885 - 1947 4. Nákup 1943 - 1945 5. Výroba (vzorkové kalkulácie tkaniny) 1895 - 1914 6. Technický materiál 1911 - 1947	Spôsob usporiadania
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovať so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	maďarský, nemecký, slovenský/latinka a kurent	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Nepoškodený	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Podnikový archív Tatraľan, ľanárske a konopárske závody, národný podnik Kežmarok. JÓNI, Štefan. *Inventár fondu Karol Wein a spol., mechanická tkáčovňa Kežmarok a Budafolk 1882 –*	Vyhľadávacie

		1947. Kežmarok 1961, rkp.	pomôcky
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Prešove, pracovisko Archív Poprad, Sobotské námestie 18, 20, 058 01 Poprad	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related units of description	Archívne fondy úradov miestnej štátnej správy a samosprávy na obvodnej resp. obecnej úrovni pôsobiacich v období existencie pôvodcu fondu: Magistrát mesta Kežmarok 1269 – 1922 Okresný úrad v Kežmarku 1923 – 1945 Notársky úrad mesta Kežmarok (1922) 1923-1945 (1959) Okresný národný výbor v Kežmarku 1945 – 1960 Mestský národný výbor v Kežmarku 1945 - 1990	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	VESELÝ, Jozef a kol. *100 rokov ľanárskeho priemyslu na Slovensku. Tatraľan v Kežmarku 1860 – 1960*. Kežmarok : Tatraľan, 1960. KOL. *Kežmarok 700 rokov od udelenia mestských privilégií*. Bratislava : Obzor, 1969. BARÁTHOVÁ, Nora – CINTULOVÁ, Erika – CHALUPECKÝ, Ivan – JANČEKOVÁ, Mária – MALOVCOVÁ, Božena. História Kežmarku od 2. polovice 18. storočia. Kežmarok : JADRO, 2017.	Informácie o publikovaní
3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist´s note	Opis archívneho fondu pripravila PhDr. Božena Malovcová	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	28. 9. 2018	Dátum vyhotovenia opisu